

Leerbijeenkomst Monitor Gemeentelijke Toegang – REGIE

Impressie bijeenkomst d.d. 27 juni 2022

De Friese gemeenten hebben de afgelopen jaren hard gewerkt om een goede **toegang tot jeugdhulp** te realiseren. Ze hebben elk op een eigen manier een plek ingericht waar jeugdigen en hun gezinnen laagdrempelig terecht kunnen met hun hulpvraag. Waar een **kundige professional** samen met de jeugdige en het gezin kijkt welke hulp past en er wordt gezorgd dat die hulp er komt.

Uit de **monitor 'gemeentelijke toegang tot jeugdhulp'** blijkt echter dat de Friese gemeenten ook voor uitdagingen staan. Zowel gemeenten als zorgaanbieders noemen dat de *verschillen in regievoering* leiden tot onduidelijkheid over rollen en taken. Het op- en afschalen van hulp én het monitoren of de hulp effectief is wordt hierdoor lastiger. In deze bijeenkomst is samen met uitvoerend professionals, gedragswetenschappers, praktijkleiders en teamleiders gekeken: Welke regionale afspraken kunnen we maken over *regie*? Wat betekent het werken volgens de handreiking van Toezicht Sociaal Domein voor de samenwerking met jeugdige en gezin? En voor de samenwerking met zorgpartners?

Knelpunten op het gebied van regie¹

Signaal Toezicht Sociaal Domein (TSD) geeft aan: *"regie is vaak onvoldoende helder belegd"*

De volgende knelpunten zijn gesignaleerd:

- Jeugd en gezin hebben geen zicht op **welke hulp** ze ontvangen en vooral **waarom**;
- Jeugd en gezin verliezen **overzicht** en leveren in op regie;
- Onbenut **potentieel** bij jeugd en gezin;
- Hulp is **onsamenhangend**;
- We bedoelen niet hetzelfde als we het over regie hebben;
- Vaak onvoldoende helder **wie** de regie heeft en waarom;
- Vaak onvoldoende duidelijk welke **taken** door regievoerder worden uitgevoerd.

Aanbeveling vanuit Toezicht Sociaal Domein (TSD):

Zorg voor regionale samenwerkingsafspraken over invulling en uitvoering van regisseursfunctie:

- één regisseur die zorg en ondersteuning aan kwetsbaar gezin op elkaar afstemt, zolang als nodig om problemen gezin op te lossen of beheersbaar te maken
- tussen gemeenten en samenwerkingspartners
- op relevante leefgebieden: werk, inkomen en financiën, maatschappelijke ondersteuning, wonen, onderwijs, jeugdhulp, veiligheid en (geestelijke) gezondheidszorg
- Inclusief verantwoordelijkheden, bevoegdheden, competenties, kennis en randvoorwaarden.
- Daarnaast afspraken met gecertificeerde instellingen, Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming

Regiefuncties:

➤ **Procesregie**

Coördinatie en doorzettingsmacht (*ToezichtSociaalDomein*);

Coördinatie van samenwerking ketenpartners en verschillende betrokken domeinen (*Handreiking VeiligThuis*);

➤ **Casusregie**

Naast het gezin staan, doen wat nodig is (*ToezichtSociaalDomein*);

- Inventarisatie gezinssituatie;
- Opstellen ondersteuningsplan;
- Coördinatie van ondersteuning;
- Evaluatie van voortgang en effecten;
- Zicht op veiligheid;
- Verantwoordelijk voor samenwerking en afstemming met professionals en sociaal netwerk gezin (*Handreiking VeiligThuis*);

Voor de meest kwetsbare gezinnen verdient het de voorkeur dat er één regisseur is die beide functies verenigt (*ToezichtSociaalDomein*).

Uitzonderingen

- **Behandelregie:** Coördinatie behandelproces en eerste aanspreekpunt
- Regie door gebiedsteam bij casussen waarbij Veilig Thuis betrokken is
- Regie m.b.t. hulpverlening in gedwongen kader, waarbij gecertificeerde instellingen betrokken zijn.

Verantwoordelijkheden regisseur (samen met het gezin en andere betrokken professionals):

- Is verantwoordelijk voor het inventariseren van de gezinssituatie;
- Zorgt voor een integrale (verklarende) problemen- en krachtenanalyse;
- Zorgt voor het opstellen van een integraal plan en;
- Voert de regie over de uitvoering van dit plan;

¹ <https://www.toezichtsociaaldomein.nl/onderzoeken-en-instrumenten/regie-sociaal-domein>

Taken regisseur:

Fries Ondersteuningsplan:

Inventariseren gezinssituatie samen met het gezin en andere betrokken hulpverleners

- Brengt problematiek in kaart: 'wat is er aan de hand?'
  - Inventariseert alle leefgebieden (werk, inkomen en financiën, maatschappelijke ondersteuning, wonen, onderwijs, jeugdhulp, veiligheid en (geestelijke) gezondheidszorg) volgens vaste methodiek;
  - Heeft aandacht voor hulpvraag van (beide) ouders én kinderen in het gezin;
  - Betreft hierbij andere bij het gezin betrokken professionals op alle relevante leefgebieden: Bij jonge kinderen (onder de 4 jaar) in ieder geval jeugdgezondheidszorg, bij oudere kinderen school. De huisarts van het gezin is een vaste gesprekspartner voor de regisseur.

- Vraagverheldering
- Reden van aanmelding
- In kaart brengen van jeugdige, gezin en belangrijke anderen
- Informatie overige levensgebieden
- Tijdlijn (belangrijke levensgebeurtenissen en eerder ingezette hulp)

Schat zelfredzaamheid in: 'wat kan het gezin zelf en waarbij is hulp nodig?'

- Schat in wat ouders zelf kunnen doen en in hoeverre zij de regie zelf kunnen dragen;
- Brengt sociale netwerk gezin in kaart en (on)mogelijkheden om het sociale netwerk in te zetten ter ondersteuning van het gezin.

- Sommige gemeenten hanteren methodiek, zoals Zelfredzaamheidmatrix of Krachtenwijzer

Maakt risico-inschatting: 'welke veiligheidsrisico's en ontwikkelingsbedreigingen spelen er voor gezinsleden?'

- Neemt uitkomsten risico-inschatting mee in het plan;
- Bepaalt waarde en betekenis van door anderen gemaakte inschattingen van veiligheid en gevolgen hiervan voor plan en regie van hulpverlening;
- Treedt direct en actief op bij acute onveiligheid.

- Risico-inschatting (bij voorkeur m.b.v. systematiek) en zo nodig veiligheidsplan opstellen. Niet alle gemeenten hanteren een instrument hiervoor.

Maakt integrale (verklarende) probleem- en krachtenanalyse: 'met welke problemen kampt gezin en welk (chronische) oorzaken liggen hieronder?'

- Onderscheidt feiten van meningen;
- Weet hoe ontwikkelingsbehoeften van kinderen, opvoedingscapaciteiten van ouders en gezins- en omgevingsfactoren (zoals schulden of psychische problematiek bij ouders) op elkaar inwerken;
- Kijkt o.a. naar patronen die ouders in het verleden hebben laten zien (bijv. zorgmijding) en resultaten eerder ingezette hulp.

- In kaart brengen huidige situatie, zorgen en krachten

Maakt een integraal plan, waarin:

- doelen van gezin en verschillende hulpverleners met elkaar in overeenstemming zijn;
- doelen gebaseerd zijn op gewenst perspectief voor gezinsleden;
- afweging voor inzet van zorg en ondersteuning en de prioritering gebaseerd op problematiek van en doelen voor het hele gezin.

- Professionele afweging
- Samenvatting wat er nodig is om de resultaten te bereiken
- Afspraken: wie doet wat?

Regie voeren (vervolg op 'Taken regisseur')

- Leidt toe naar zorg en ondersteuning op alle relevante leefgebieden
  - Maakt zowel gebruik van sociale netwerk van het gezin, voorliggende voorzieningen als specialistische zorg en ondersteuning;
  - Zorgt voor de benodigde beschikkingen en verwijzingen.

- Besluiten, beschikkingen en verwijzingen

Houdt overzicht

- Heeft zicht op hoe het met het gezin gaat en hoe de hulpverlening loopt;
- Onderhoudt contact met gezin, sociale netwerk en met de professionals rondom het gezin.

-

Evalueert en stelt zonodig het hulpverlenings- of ondersteuningsplan bij:

- Organiseert dat kwaliteit en effect van de zorg en ondersteuning tussentijds met alle professioneel en informeel betrokkenen wordt geëvalueerd;
- Verzamelt systematisch informatie voor evaluatie;
- Maakt periodiek inschatting van de zelfredzaamheid en risico's in gezin;
- Is alert op signalen over (de hulpverlening aan) het gezin, en stelt - samen met gezin en professioneel en informeel betrokkenen - zo nodig het plan bij.

- Evaluatie op initiatief van gemeente
- Eindtoets of hulp geholpen heeft

Stelt grenzen en grijpt zo nodig in

- Neemt besluiten en laat anderen mee beoordelen wat nodig is om de ontwikkelingsbedreiging van kinderen op te heffen. Grenzen stellen betekent niet automatisch dat de relatie wordt verbroken. Maar als de gezonde en veilige ontwikkeling van kinderen in het gezin in gevaar is, moet de regisseur soms wel relatie met het gezin op scherp zetten. Het is noodzakelijk consequenties te verbinden aan de beperkte draagkracht van ouders in relatie tot zorg mijdend gedrag, problematiek en veiligheid en ontwikkeling van kinderen.
- Doet alles wat nodig is om de veiligheid van de kinderen te bewaken en in hun belang te handelen.

-

- Ontvangt signalen als de hulpverlening niet goed loopt of als de situatie in het gezin verandert en grijpt in als dit nodig is.
- Kan opschalen naar andere of intensievere vormen van hulp (al dan niet in het gedwongen kader) en afschalen als de problemen van het gezin zijn afgenomen of beheersbaar zijn geworden. Zo vergroot hij de leefbaarheid van gezin en kinderen.

De *acceptatie van regierol* door andere hulpverleners is cruciaal.

Regievoering in de praktijk

Als het gaat om bovengenoemde taken van de regisseur, is de meerderheid van de deelnemers optimistisch over de uitvoering van deze taken binnen hun gemeente en vindt dat het binnen hun gemeente wel aardig lukt om deze taken uit te voeren. Een enkeling is iets bescheidener en geeft aan dat het een beetje lukt of dat deze taken nog niet altijd goed lukken. Bij een aantal taken wordt door een enkele deelnemer aangegeven dat dit helemaal goed gaat binnen de betreffende gemeente. Als het gaat om grenzen stellen op het gebied van veiligheid en zo nodig ingrijpen, dat vindt ruim 80% dit lastig of is dit de taak waar zij het meest tegenop zien. Daarbij wordt uitdrukkelijk aangegeven dat dit niet betekent dat dit niet gebeurt. Uit casuonderzoek blijkt dat professionals hier regelmatig tegenaan hikken en soms (te) lang wachten met grenzen stellen en ingrijpen. De Friese Pedagogische visie "Sa dogge wy dat" geeft handvaten om deze taak uit te voeren.

Als we willen werken conform de handreiking van Toezicht Sociaal Domein:

- **Voor welke kinderen en gezinnen is regievoering door gebiedsteam noodzakelijk?**
Voor gezinnen met complexe problematiek en/of waarbij er problematiek speelt bij meerdere personen binnen het gezin en/of op meerdere leefgebieden en/of er meerdere hulpvragen zijn binnen het gezin;
Voor gezinnen die specialistische jeugdhulp nodig hebben met een bepaald zorgzwaarteprofiel en/of gezinnen waarbij meerdere partijen/instanties betrokken zijn;
Voor gezinnen waar de veiligheid in het geding is;
Als ouders verzoeken om de regie te nemen.
Regie is essentieel om in te kunnen zetten op integrale hulp en om te voorkomen dat de focus ligt op de problematiek van het kind en het gezin buiten beeld blijft.
- **Wat kom je tegen als je volgens deze handreiking wilt werken binnen je gemeente?**
Eén van de vraagstukken waar gemeenten mee worstelen is het afsluiten van regie. Wanneer kan het gezin zelf, zo nodig met behulp van het sociale netwerk, weer de regie voeren over hun eigen leven en eventuele hulp.
Een ander vraagstuk betreft de directe verwijzingen, met name door de huisarts. Als het complex wordt, komt het gebiedsteam in beeld, maar eigenlijk is het belangrijk dat het gebiedsteam vanaf het begin betrokken wordt bij complexe problematiek. Gezinnen staan hier echter zelf niet altijd voor open en gebiedsteams kunnen hulpvragen ook niet altijd direct oppakken, waardoor gezinnen weer bij de huisarts terecht komen. Er wordt gekeken naar goede voorbeelden ter inspiratie. Afsproken wordt ROS Friesland (Regionale OndersteuningsStructuur Eerstelijnszorg) uit te nodigen voor de gezamenlijke bijeenkomst van gemeenten en zorgaanbieders op 19 september as.

Regionale afspraken

We committeren ons aan:

- ➔ **Definitie** casusregie en procesregie conform handreiking Toezicht Sociaal Domein
- ➔ **Doelgroep** = voor deze gezinnen voeren gebiedsteams in Friesland regie
- ➔ **Minimale eisen** v.w.b. taken en verantwoordelijkheden gebiedsteam i.k.v. regie (conform handreiking)
- ➔ **Mandaat** om te doen wat nodig is voor een gezin conform gemaakte afspraken in ondersteuningsplan

Afspraak:

Voorstel voor regionale afspraken over regie wordt voorgelegd aan alle gebiedsteams met verzoek om reactie binnen twee weken. Begin september 2022 wordt het voorstel voorgelegd aan het Ambtelijk Overleg Jeugd en vervolgens aan het bestuurlijk overleg. De benodigde [kennis](#), [competenties](#) en [bevoegdheden](#) van de regisseur en de [randvoorwaarden](#), zoals reflectie, casuïstiekbespreking en monitoring worden in een later stadium besproken. Ook hiervoor heeft Toezicht Sociaal Domein aanbevelingen gedaan in de handreiking [Regie Sociaal Domein](#).